

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

פניני הלכה

כיוון הרגלים בתפילת עמידה

גמרא (ברכות י:), א"ר יוסי ברי' חנינא משום ראב"י, המתפלל צריך שיכון את רגליו זו אצל זו, שנאמר ורגליהם רגל ישרה (יחזקאל א. ז). ובירושלמי נוסף על זה וז"ל, 'ורגליהם ממקום אחד, ורגל ממקום אחד'. ופירש רב"ש שיהיו העקבים סמוכים זה אצל זה ואצבעות הרגלים מפוזרים ודומה לכף רגל עגל שמחובר מלמטה ונפרד מלמעלה וזהו ורגליהם רגל ישרה. הא כיצד. רגליהם ממקום אחד, ורגל ממקום אחד, עכ"ל. וכ"פ עוד רבואתא אלא שיש שדרשו זאת מלשון סיום הפס' 'וכף רגליהם ככף רגל עגל', שכף רגל עגל פתוח לפניו (יעוין באורד בבארות יצחק למהר"י רצאבי ה"י תפילה אות כז). וכך נהגו אבותינו בשעת תפילת עמידה שאת העקבים מסמיכים (אך לא מצמידים וכלשון המפרשים) אך אצבעות הרגלים רחוקות זו מזו להדמות למלאכים, כמפורסם וכפי שהעלה בש"ע המקוצר (אוי"ח סי' ט"ז הי"ה)

תוכחה בחכמה היא העלחה כפולה.

מובא בילקוט מדרשי תימן עה"פ 'ושכנתי בתוכם' (כה. ג) אין הב"ה מפרסם מעשיהם של ישראל, וכיון שחטאו אמר להם עשו לי מקדש ואשרה שכינתי ביניכם. כיון ששמעו מלאכי השרת ואמרו, רבונו של עולם ומה אין אתה מניח לעליונים ומשרה שכינתך עם התחתונים? אמר להם, רצוני שיעשו לי משכן ואדבר עם משה, מפני שהוא מצטער מלהעלות ומלירד ולדבר עם ישראל, ולא עוד אלא אני מתאוה לשכון שכינתי בתוך בני ישראל, אמרו לו רצונך גדול מרצונינו, עכ"ל.

כוונת המדרש, אע"פ שהסיבה האמיתית שרצון ה' להשראת שכינתו בתוך בני ישראל היא מפני שחטאו, עכ"ז כשנשאל ע"י המלאכים מדוע משרה שכינתו בתחתונים, השיב הקב"ה תשובה אחרת, כדי לא לפרסם מעשיהם של ישראל. למדנו מזה כמה חשוב שמירת הכבוד של האדם אפילו שחטא, שהשי"ת שינה מן האמת לשמור על כבודם של ישראל.

וע"כ אבותינו הקדושים כאשר ראו אדם שחטא, היו מסמנים לו באצבע על לחים תחת העין (דוגמת פנים נפולות) בלא לומר לו מילה והוא היה מבין את אשר חטא ללא שיתפרסם מה שעשה. ותנועת אצבע זו היא סימן לאדם שכוון כנגדו שלא יאה לו לעשות ולהתנהג כך לרום מעלתו, וזוהי תוכחה שמעלתה כפולה משום שהיא נסתרת ועוד שמייקר את האדם, והשלום ימשיך לשרור ביניהם.

ופעם אחת ראיתי בן עליה שפאותיו סדורות לו מלפניו אשר התיר לעצמו לרקוד בשמחת חתן כאשר ישיבת המסובים לא היתה כדבעי. ניגש אליו אדם ואמר לו, אמנם הרקודים הנם גברים בלבד אך לא מתאים לאדם עם מראה יהודי כמוד לרקוד במקום כזה! וכמו כן ראינו להיפך, שאדם הרוצה לפרוש ב"מ מדרך התורה, ראשית הוא משנה את תדמיתו החיצונית שתתאים לו למה שחפץ לעשות ולהתנהג, היות והמראה החיצוני מייקרו ומכבדו ולא נאה לו לעשות מעשים הנוגדים מראהו.

עוד דבר נעלה למדנו ממדרש זה. מכיון שחטאו ישראל השרה ה' שכינתו בישראל, נתקרב אליהם יותר, ועי"ז יתביישו במעשיהם ויתחרטו ויתקורבו לאביהם שבשמים.

וכפי שמסופר על אהרון הכהן (אבות ד"ר נתן פרק יב. אות ג) כיצד היה מקרב הבריות לתורה. כשהיה יודע באדם שעבר עבירה היה מתחבר עמו ומראה לו פנים צהובות, והיה אותו אדם מתבייש ואומר אילו היה יודע צדיק זה מעשי הרעים כמה היה מתרחק ממני, ומתוך כך היה חוזר למוטב, עכ"ל. למדנו מזה שאם חטא חברך ואפילו כנגדך, קרבוך אליך יותר באהבה ובחיבה וכך יבוש בו ויתחרט על מעשיו ויעריך אותך למאוד מאוד. וכבר מובאת עצה זו בספרי המוסר.

ואשרי האדם שיתפוס לעצמו דברים אלו בחינוך ילדיו. ראשית לא לפרסם מעשי חטאם גם אם זה היה בגלוי, ולא עוד אלא גם בשעה שחטא בנו לקרבו אליו באהבה ובחיבה לשכחו על שזכה בבן יקיר כזה וכי ולגלגל עמו שיחה מסביב החטא שחטא ולומר לו שלא מתאים לילד נפלא שכמוהו לעשות את שעשה. וממילא ירויה שני דברים, האחד שבנו ירגיש שאביו אוהבו ולא ח"ו להיפך והשני שירצה להשתנות ויתחרט על מעשיו. ובזה תגדל אהבת הבן לאביו, לרצותו ולשמחו ולעשות רצונו.

התודה והברכה להורי התלמידים דוד משה ויוסף שיאחי הי"ו על עזרתם הרבה הן של האב והן של האם. יה"ר שיוכו לגדל בניהם בנחת ובשמחה, בקלות וללא שום טירחה. ויראו דורות ישרים מבורכים ההולכים בדרכי האלדים, אכ"ר

מרבני הקהילה

הרה"ג זרחיה חופי שליט"א
רב ק"ק 'אחוזת אחים'

'כי טוב סחרה מסחר כסף' (משלי ג. יד)

ויקחו לי תרומה: אומר המדרש רבה בפתיחתו לפרשת תרומה, זהו שאומר הכתוב "כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו" (משלי ד. ב.).

הגמרא בברכות (דף ה), אמר רבי זירה ואיתימא ר' חנינא בר פפא, בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, מדת בשר ודם אדם מוכר חפץ לחברו, מוכר עצב, ולוקח שמח, אבל הקב"ה אינו כן, נתן להם תורה לישראל, ושמח, שנאמר 'כי לקח טוב נתתי לכם תותי אל תעזובי'. ומסביר רש"י על המקום: שהרי הקב"ה מזוהרם מלעזוב אותה ומשבחה בפניהם בלקח טוב אחר שנתנה להם. וכן מובא במדרש תנחומא, דא כי לקח טוב: כשיש שני סוחרים לאחד בגדי משי ולשני יש יהלום, כשהם מחליפים ביניהם כל אחד מקבל משהו שלא היה לו קודם, בעל היהלום מקבל את בגדי המשי, ובעל המשי מקבל את היהלום. אבל התורה אינה כן, אדם שיש בידו סדר מועד ואחר יש בידו סדר זרעים, כשהם שונים אחד לחברו, כל אחד יש לו שני סדרים, גם סדר זרעים, וגם סדר מועד, הדי"ה, כי לקח טוב נתתי לכם' וזהו שאומר החכם מכל אדם כי טוב סחרה מסחר כסף (משלי ג. יד).

ומסופר על ת"ח שהיה בדרך חזרה לעירו ונזדמן לו שנסע בספינה של סוחרים גדולים, וכשהאוניה היתה באמצע השיט כל אחד מתפאר בדברי המסחר היקרים שיש לו. כשראו אותו נסע שאלו אותו איזה סחורה הביא עמו? אמר להם הסחורה שלי הכי יקרה ומשובחת יותר משל כולכם, התחילו ללגלג עליו כל הסוחרים. **לפתע** הגיעו שודדי ים לתוך הספינה ושדדו את כל הסחורות שהיו ביד הסוחרים כולם נשארו בעירום ובחוסר כל.

כשהגיעה האוניה למקומה, כל הסוחרים יוצאים, ועמהם יוצא גם אותו ת"ח, ופתאום הם רואים שמלואים אותו מאות תלמידים, ורוחשים לו כבוד עצום ושפע גדול, מפאת שהיה רב המקום. הסוחרים כיון שירדו מנכסיהם ביקשו מהרב שידאג להם לפרנסה כיון שאין בכיסם מאומה ואין להם איך להתקיים. **אמר להם הרב**, כשאמרתי לכם באוניה שהסחורה שלי הכי יקרה, לגלגתם עלי כולכם, עכשיו סחורתכם נגמרה בין רגע, ולבסוף אתם זקוקים לסחורתי, וזהו שאומר החכם 'כי טוב סחרה מסחר כסף', פירוש: הכסף נגמר, אבל התורה נשארת לעד ולעולמי עולמים ואפילו לאחר המיתה.

על כן כולנו חייבים להשקיע בה את מיטב הכוחות והמרץ ובמיוחד אתם צעירי הצאן שהתורה שלהם תורת אמת ללא הבל. במאמר הגמרא בשבת (ק"ט:) על הפסוק 'את תגענו במשיח' דורשת הגמרא 'אלו תינוקות של בית רבן' ובזכות לימוד התורה הקדושה נזכה כולנו לביאת משיח צדקנו אכ"ר.

תורתן של בנים

ייהיו תאמים מלמטה ויחדיו יהיו תמים על ראשו אל הטבעת האחת (פז. כד)

מה ההבדל בין 'תאמים' לבין 'תמים'? אצל רבקה נאמר (בראשית כה, כד): 'והנה תומם בבטנה'. מדוע? מסביר שם רש"י שאצל תמר נכתב 'תאומים' בכתב מלא, מפני ששניהם היו צדיקים; אבל אצל רבקה, רק אחד היה צדיק, ואילו השני היה רשע, לפיכך נכתב 'תומם' בכתב חסר.

בימי שפוט השופטים והנביאים עבדו ישראל עבודה זרה והכעיסו את ה'. כמו ארבעים ושמונה נביאים ותשע נביאות והזוירו את העם שוב ושוב, אך מאום לא הועיל. מה אכן הועיל לבסוף? טבעת אחת! אמרו חז"ל: 'גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שהיו להם לישראל'. כיצד? שהנבואות לא הצליחו להחזיר את ישראל בתשובה, ואילו המלך אחשורוש, אך הסיר את טבעתו ונתנה להמן – וכולם חזרו בתשובה.

הביא הגאון בעל 'החתם סופר' ז"ע רמז נפלא בפסוק שלפנינו: 'ויהיו תאמים מלמטה' – באו הנביאים, הזוירו והתחננו לישראל שיהיו תאמים – שיחזרו בתשובה ויהיו כולם צדיקים; אך דבריהם לא הועילו. העם לא חזר בתשובה, אלא הוסיף להיות מצב חסר של 'ויחדיו יהיו תמים' – מעט צדיקים ורבים רשעים. לכן באה צרת המן, דהיינו 'אל הטבעת האחת', שבגללה כלם שבו בתשובה, כאשר הסיר אותה אחשורוש ונתנה להמן.

מאת אליסף דחבש נ"ו, תלמיד כיתה ו'

ניתן להקדיש את העלון להצלחת, לרפואת, לעילוי נשמת.
לפרטים במזכירות הת"ת: 03*9097022

פתרונות לשבת 'משפטים'
אחודה חידה! מגיל שלשים יום,
מובא במדרש הגדול.
הזוכה בהגרלה: אביאל וגימה.
מי בתמונה? הרב סאלם אחראק זצ"ל.
הזוכה בהגרלה: אליאב לוי.

אחודה חידה!
הא ראה אותה בטרם צמנים
חזו זמן להצלם מארבע מלכות
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

בסייעתא דשמיא!!!

הרצאת
'חנוך לנער על פי דרכו'
עם מנהל הת"ת
הרב אליהו נהרי שליט"א
הרצאה שניה ביום שלישי
הקרוב ה' אדר בשעה 20:30
בגן גילאי שלוש
ויהי נעם ה' עלינו וגו'
ניתן לשאול שאלות במהלך
ההרצאה
*מיועד לחורי הת"ת בלבד!

מהנעשה בת"ת

ילדי הגנים מתכוונים להכנסת ספר תורה
פרטים בקרוב...

צחצוחי לשון

תספורת – מה שכיום
אומרים תספורת.

מחידושי רבותינו

ועורות תחשים (כה. ה)

לזשי"ק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

מהליכות אבותינו

'אשירה נא לידידי'

הנביא ישעיה מתנבא לישראל בתוכחה בלשון הזאת (פ"ה)
'אשירה נא לידידי שירת דודי לכרמי וכו'. ובהמשך מובאים פסוקים קשים מאוד שהקב"ה יעזוב את עמו וכו' ר"ל.
וביאר המפרשים, השי"ת מוכיח את ישראל במילים קשות מאוד אך בדרך **שירה** מרוב **אהבתו אליהם,** להראות שתמיד עיניו בהם גם בעת ריחוקם ממנו וכעסו עליהם.
ולהבדיל, מזה נתחורר מנהג אמותינו הקדושות כאשר היו עושות 'חינה' לכלה היו **שרות שירי פרידה** של הבת מאמה. על אף שתוכן השירים הנם פרידה וכאב של הבת מאמה ומחיק משפחתה, היו **משוררות** זאת. להראות שאהבה וחיבה שהיתה שרויה ביניהן ממשיכה ותשרה לעד ביניהן, ואין פרידה זו אלא צורך וקיום העולם הוא ולטובתה הוא.

יש חכמים ז"ל שפירשו, תחש היא חייה שנבראת לשעתה. ואונקלוס תרגם **משכי ססגונא.** ורבינו סעדיא גאון תרגם בערבית **דארש.**
ואפשר לפרש ססגונא, ר"ל סגנים, כמו פרחי כהונה וגם כן סגני כהונה, שפירשו ילדים שלא גדלו כל צרכן. וגם מלת דארש בערבית, פירושה הלוך מהר.
אמנם רציני לחוות דעתי שהתחש הוא השור הרך תוך שנתו, שכן אנו משתמשים בעיר צנעא (הנקראת בלשון המקרא אול) ואגפיה בלשון תחש בענין מקח וממכר השגור בפי העולם מדור לדור עד היום הזה, כלומר כשהמוכר רוצה למכור שוורים תוך שנתם בני שלושה חדשים שיש לו, הוא משתמש בלשון הזה ואומר לקונה, יש לי תחשים למכור לך, וממילא ידע שהוא מדבר על עסקי שוורים תוך שנתם מבני שלושה חדשים שנקראים בלשון תחשים הידוע.
ואם תאמר למה קראן הכתוב כאן תחשים, ובמקום אחר קראן עגלים. **התשובה,** שכן תמצא כתוב כשב, ונאמר כבש, ונאמר טלה, והענין אחד לגבי חילוף השמות, שכן דרך המקרא בכמה מקומות לשנות השמות לפי מספר השנים, שנאמר ויקח בן בקר רך וטוב. נמצא שמלת תחש מגזירת מהרה, חושה. ולשון עגל, ר"ל שהולך במעגל. וזה ידוע בנוהג שבעולם, שכל זמן שבילוד בימי העליה, בין באדם בין בבהמה וחייה, עדיין הלכו במרוצה. ולזה נקרא עגל ונקרא תחש כשהוא תוך שלושה חדשים.
וכאן בא הצווי לעשות שטיחים מעורות תחשים, שהם קלים במשא, לכסות בו מעל עורות האלים, שהם קלים במשא. ולא מעורות הפרים, שהם כבדים במשא הרבה. וכן נאמר בעיזים, גדי ושעיר ועתודים. לכן נקראים הבקר, תחשים ועגלים ופרים. והצאן נקראים כשב כבש איל קשיטה. ולכן שם קשיטה לא נמצא בתורה רק פעם אחת גבי יעקב וייקן את חלקת השדה במאה קשיטה. ואונקלוס תרגם במאה **חורפן.** ורבינו סעדיא גאון פירש בערבית במאה **נענה.** וכאשר הייתי בתימן והם קוראים בשם טלה. אבל כשבאתי לארץ ישראל, והנם קוראים לטלה בשם כרופ, שהיינו שמחליפים החי"ת בכ"ף, ובמקום מה שאומרים חורפן אומרים כורפן. ומזה נלמד שקרא הכתוב **לכבש** בשם **קשיטה.** וכן קרא **לעגל** הרך בשם **תחש.** וכל ארץ וארץ נמצא חילופי לשונות. והוא מה שאמרו חז"ל **צא ולמד.** ועוד שלא מצאתי במפרשים שלפנינו שום אחד שזכר מלת קשיטה.

(יעדות ביהוסף' להרב יוסף יצחק הלוי זצ"ל)

בדרכיהם אתהלך....

חכם עדיף מנביא (חלק ב')

בשוב האבלים אחר הקבורה, הלך ר' חבשוש אליהם להוציא מלבם שמת אביהם בנשיקה כי אם בהרג האורח האכזר. השיבוהו איך נוכל לחשוך אדם כשר, הלא שמענו מפיו דברי תורה כשבאנו אתמול לסעוד אצל אבינו? אמר להם, עתה תבדקו את החרד הפנימי שדרך אביכם להניח בו כספו וכל מחמדיו! אך הם נתרשלו, אולי חשבו משום שחשבו שר' חבשוש כמרגל. אך הוא לא הרפה והפציר בהם שידבקו. נכנסו הבנים לחדר, התחילו לבדוק והנה הכסף אשר היה שם במזומן איננו. אז צעקו מר כפלים על אביהם הזקן בתמהון מתנים, ועל הכסף הנעדר בכשלוך ברכים.

חיש מהר הלך ר' חבשוש אל המשטרה עליונה, שח לשוטר העליון את כל המאורע. השוטר שלח להביא את החשוד לפניו וכשהובילוהו אל המשטרה, בקש ר' חבשוש מהשוטר רשות לבוא בדברי חקר במקום מוצנע עם זה החשוד. הרשוהו השוטר וייחד לשניהם מקום. ר' חבשוש חקר אותו בשאלות ודרישות שונות, משך לבו במשלים וחיזות והבטחות פורחות, משך שלש שעות עדי הצליח ללכדו ברשת שפתיו והודה במעשה הרצח וגלה לו סודו שהטמין את הכסף שגנב בבית סלימאן אלרצאבי.

ר' חבשוש הודיע לשוטר הודאות הרוצח שהציל מפיו. השוטר שלח שוטרים עם הרוצח להביא הכסף. וכשהגיעו לבית אלרצאבי חפשו ומצאו הכסף טמון בדיר העצים, צרור בשני כיסים, סך שמנה מאות ושלשים ריאל. הניחו הכיסים על שכמו והחזירוהו אל המשטרה. השוטר לקח הכסף והניחו באוצר המשטרה ורצו השוטרים ליסרו ולהלקותו. ר' חבשוש המליץ בעדו שאסור לענותו אחר שהודה בפשעיו. השוטר שמע את הודאתו ברצח ובגניבה וחקר דבריו, כתב דו"ח ושלחו אל הוואלי. והוואלי מסר את דינו אל ה'קאצי' (השוטף הדתי).

כשהובא הרוצח לפני ה'קאצי' למשפט, שאלו תחלה איך היה מעשה הרצח. השיב בהודאה גמורה כיצד הרגו. עוד שאלו ומהיכן ידעת שיש כסף בחדר זה, השיב שביום ששי בא איש לבקש מהגרצח הלואה או צדקה וראיתי שהוציא חמשה ריאל מחדר זה ונתן בידו. ה'קאצי' חרץ משפט להאבידו נפש תחת נפש ושלח אל המשטרה להביא הכסף, ושלם ביד כל אחד מהאחים שליש הסך, אחר שהביאו עדים שאין יורש זולתם. עוד פסק ה'קאצי', לפי החק העתימאני, תמורת עונש ההרג חמש עשרה שנה מאסר, הובילוהו לבית הכלא הרשמי והכבילו רגליו, ולאחר עשר שנים כשבאה החנינה לפטור מי שנאסר שני שלישי הזמן הנגזר עליו, הוציאוהו ממאסרו וחזר לעירו ולימד תינוקות שם. ר' חבשוש נתהלל בעוצם חכמתו. כל פה נתן לו תודה על התאמצותו והצלחתו להוקיע נכלי רוצח וגונב בערמה. פעולתו זאת הנשגבה היתה לו עטרת תפארת וזכר טוב לעולם לא ישכח.

(סערת תימן עמי נה)

לעילוי נשמת
אברהם בן חסן מה טוב
ז"ל, תנצב"ה

לעילוי נשמת
חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו
ז"ל, יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה

תפארת בנים

חכמי תימן

הרב חיים בן סלמה כסאר זצ"ל

נולד בשנת ה'תר"ט, ונתינת בגיל תשע מאביו. לא פנה לתענוגות וחברת נערים ובחורים. היה דורש בלימודים ואוהב ישיבות החכמים. עסק במלאכתו צורפות כסף רק לצרכי חייו ההכרחיים. נידד שינה מעיניו בלילות ללימוד התורה. רוב לימודו בבימ"ד של הרה"ג חיים קרח זצ"ל. שנא את הרבנות והשררה והתרחק מהכבוד והיוהרא. עשה דפוס נחושת לעשיית בתי תפילין מעור עגל למען יעמדו ימים רבים בכשרותו, זיון והדרן. דרש ספרי ראשונים והעתיקים בכתב ידו למען לא תשלוט במ ידי סוחרי עתיקות. אסף משירי חכמי תימן ואף חיבר פיוטים.

נפטר ר"ח חשוון
ה'תרע"ב

התודה...

לידידנו התורמים הנכבדים
משפחת **נחמן** הי"ד
אשר מלבד נדבתם הקבועה,
מרגה נוות ביתם ומשקיעה
מומנה בעיצובים גרפיקאים
לצרכי הת"ת בשמחה ובחשק
רב. יה"ר שתעמוד להם זכות
זו לגדל בניהם לתורה ויר"ש

הברכה...

והשפע ממקור ברכה עליונה
בכל הברכות האמורות בתורה
לעמלי מערכת העלון
הרה"ג **זרחיה חופי** שליט"א
רבני הת"ת שליט"א

הערות, הארות ותשובות לחידות
ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
או במייל:
Nahari@enativ.com

חברותות בכיתה ג'

דנים בהלכה...

מתנצחין זה עם זה...

תלמידי כיתה א' בשעת ברכת ועיסוף
בטלית לתפילת שחרית

נשמטו מאתנו שני תלמידים נוספים שעלו שישי

בפרשת יתרו

הלא הם ילדי החמד

איתי כברה נ"י

יוסף שיאחי נ"י

יה"ר שיגדלו מעלה מעלה במעלות התורה
והיראה ובוצין בוצין מקטפיה ידע

זונו שבוע וחצי בלבד!!
חבצע קילוס הבוא יתברך!!

קילוס הבורא יתברך

זכו בהגרלות המבצע
התלמידים היקרים
יהונתן מולאכי נ"י
דוד שיאחזי נ"י
יה"ר שיזכו לקלס לבורא
לעד ולעולמי עד

צוות הגונות, המדריכה והרכזת יצאו ליום
גיבוש, ריענון והחלפת כח, שייט בנומל
אשדוד עם ארוחה דשונה
ותפילה בקבר רבן גמליאל
ביבנה למען הרבות כח
לחנך ילדי ישראל ברוב
תעצומות מיושב ערבות

ברכת **'מלך טוב'** **פארה** **למשפחת**
'סרדי' הנכבדה **לראל** **הולדת בתם**
תחי' יה"ר שתגדל לתפארת הוריה
לצוות כצון יוצרה באהבה ובשמחה.